

ЕНЮ КЮВЛИЕВ
ДОКАТО СЕ ПЕЧЕ ПИТКАТА

chitanka.info

Младите мливари бяха насядали край огнището в схлупената стаичка на дядо Мирчо воденичаря и тихо си приказваха. Зад тях, коленичил под опушеното прозорче, Сланинков Ваньо от Забърдо домесваше прясната питка. Той юнашки натискаше жилавото тесто и току подканяше мливарите да стъкнат огъня, та да се нагори хубава жарава. Когато накрая Ваньо събра закуп омесеното тесто, отиде при огнището и започна да разравя едрата жарава — да стори място на питката. Зарови я. После отупа длани и рече:

— А сега, докато се пече питката, дядо Мирчо ще ни разкаже някоя воденичарска.

— Че то да ви излъжа една бе, дядовото, ама не е лъжа. Отколешна работа е. Бях тогава момче на десетина години. Помня добре. Дойде един ден у нас човек от долните села да обади на тейка, че не знам кой си чорбаджия от Алтъново склонил да му продаде телето, което пазарявал. Сетих се веднага за кое теле беше дума. Баща ми пазаряваше някакво породисто теле, но за малко пазарлъкът не беше станал.

На сутринта другоселецът и тейко станаха рано и заминаха. Два деня след това баща ми доведе телето. Беше едро, шарено, с едва пробили рогца. Всички думаха, че е годиначе, а беше по-едро от старите ни крави. Докато му се понарадваме, дворът ни се напълни с хора да го гледат. Събраните цъкаха с езици, заплюваха го да не урочаса, пресягаха да го милват. А баща ми се залови да му прегради място в обора.

Три дни у дома беше като панаир — едни си отиваха, други идеха. Три дни баща ми не хвана работа: все около телето се въртеше, все сгодно място не можеше да му намери.

Но дето се вика, всяко чудо за три дни. Скоро и тейко, и ние свикнахме с новата радост. Свикнаха и селяните и дворът ни опустя.

Отначало баща ми беше решил да храни телето на ясла, както бяха го научили долу, ала стари хора го раздумаха и ние започнахме да го пращаме с говедата.

Мина колкото мина, телето се заглади и стана едро, буйно — кърът му не стигаше.

* * *

Един ден дотърча в село човек и обади, че вълци изскочили от Пепелаша, нападнали чердата и изтърбушили няколко добитъка.

Грабнаха нашенци кой какво намери и отидоха да видят кои добичета са станали зян. Отидох и аз с тейка. Когато стигнахме, около изтърбушения добитък се бяха събрали десетина нашенци, които работели наблизо и чули виковете на говедарчето. Добичетата бяха още живи. Те подбелваха очи и тежко сумтяха. Хеле дойдоха скоро стопаните им и ги заклаха — да се не мъчат. Потърсихме нашата Величка (така бяхме кръстили телето) — няма я.

— Отиде хубавото ми добиче! — затюхка се тейко.

— Не е бе, бай Матей — думаше уплашеното помаче, което пасеше говедата. — Гонеше го един вълк, ала видях — отърва се телето и запраши надолу по реката към село.

Баща ми не повярва. Но когато се върнахме, заварихме Величка да трепери до вратата на обора, да гледа плахо и да тупа с крак. Аз се спуснах към нея, но тя побягна уплашена и не даде като друг път да я хвана. Тогава чак видяхме, че задните ѝ крака бяха кървави и че опашката ѝ беше откъсната. Стана ни ясно всичко. Говедарчето не лъжеше. Наистина вълк е гонил телето. Помъчил се е дори да го ухапе отдире, но е уловил само опашката му и я е откъснал.

Така Величка остана без опашка. Но не беше само това. От страх младото добиче се беше щракнало в ума. И да видите чудо. Имаше дни, когато беше кротко като агне, а някой ден, като го прихванат, тръгне по къра из чуждата стока и сума пакости прави: из нивята пасе, младите картофи скубе или в някоя леща легне, та лежи. Но в село всички познаваха Величка и знаеха как пострада, та ѝ прощаваха, а на тейка, който искаше да я заколи, думаха:

— Недей, Матей! Чувай Величка да ти изкути баре едно теле, че тогава!

Тъй и стана. Величка порасна и роди едно теле — одрало ѝ кожата: едро и сякаш с ръка нашарено. Ей че радост вкъщи и по село! А едрата майка отпусна едно виме, два пъти на ден идеше да я доим. Излезе с говедата, а към обед, като ѝ напрегне млякото, гледаш — иде. И пак така: кога кротка, кога хване горите, по цял ден говедарчето ходи да я търси. Видя се в чудо помачето, което ходеше с говедата. Па един ден се вдигна, та в Сърпица. Върна се след няколко дни и донесе оттам един чан, колкото медник голям — от онези, дето в Аха челеби ги

връзват на еркичите^[1]. Па ѝ го закачи — да я чува, кога рече да се лъчи.

Но и това не помогна. Пак я губеше понякога, пак сторваше пакост на хората. А един ден гледаме — кожата около ребрата ѝ пукната на две места, загоряла и се забелила нагоре.

— Били са я някъде нашата Величка — рече майка, като я видя — Не могат да търпят вече пакостите ѝ хората. Баща ти трябва да я заколи.

Ала Величка сякаш чу тия думи и от този ден стана кротка и послушна — да ѝ се чудиш. Спря да прави пакости, но спря и да идва по обяд да я доим.

— Подръпна ѝ се млякото на Величка — думаше мама, — не идва вече по обед.

Ала една вечер, като се върна от говедаря и мама започна да я дои, гледа — млякото ѝ кърваво.

— Матея! — викна тя на тейка, който подреждаше другия добитък. — На Величка млякото кърваво. Смок я сукал.

Начаса намерихме говедарчето и му казахме.

— Такава ще е, бай Матей — рече то. — Защото по обедно време все се губи и сякаш ме дебне. Като се улисам с някой палав добитък, тогава ще щукне. Но пак се връща, та аз си мислех, че се крие в някоя усойка от мухите. Нали няма опашка да се брани. Но ти, бай Матей, ми прати утре Мирча да я варди. Трябва да убием смока, та така да я отървем.

На другия ден отидох с говедарчето. Очи не свалях от Величка. А тя — като заби глава, като се закрепил да пасе, не мръдна наникъде. Ала по обед, като ѝ напрегна млякото, вдигна глава, огледа се и като не ни видя, наведе се и хлопур, хлопур — пое пътеката нагоре. Скоро изкачи стръмното и право в Грамади, при големия куп камъни. Спря се, вдигна глава и измуча два пъти.

— Вика го — рече Русаф помачето и стисна здраво тоягата.

Същия час камъните се размърдаха и от тях се изсурна един смок — такова чудо вече не съм виждал: дебел като дървото, с което тъпчете брашното в чувалите, и дълъг като копраля. Измъкна се той, сплете задните ѝ крака и я засмука. А тя се нагажда и пресяга да го лиже. Види се, добре ѝ беше, като я смуче. Олеква ѝ.

Помачето настръхна.

— Ей сега ще го убия! — викна то и се спусна с тоягата.
Но смокът го усети, плесна с опашка и се вмъкна в камъните.
— Утре ще го извардя — рече Русаф и подкара кравата.

А вечерта намери един голям нож и го занесе на Юсеин циганина да го изостри, та косъма да цепи.

* * *

На другия ден, когато Величка пое към Грамади, ние я преварихме и се скрихме близко до камъните, зад една хвойна. Но този път Русаф не бързаше. Стари хора го бяха научили да чака, докато смокът се унесе от топлото мляко.

Тъй и стана. Смокът започна да се подува от млякото, а Величка присви колене, полегна и започна да пресяга и да го лиже.

Тогава помачето ми подаде тоягата, измъкна ножа и започна полека да се присурва иззад хвойните към смока. А като наближи, понадигна се на лакът и с един замах разряза на две унесения синорник^[2]. Ех, че като се замята оня ми ти смок, че като се застрелка към помачето! А то върти ножа и вика: „Мирчо, хвърли ми тоягата!“

Аз му хвърлих тоягата, но нямах кураж да ида да му помагам, а ударих нагоре, към Бялата вода.

Дълго чувах да тупти яката дряновица по окосената ливада и оттам разбирах, че борбата между двата противника продължава. Найсетне Русаф започна да ме вика.

Когато отидох, та погледнах — какво щещ! Смокът лежи на две половини, смазан. Само върхът на опашката му леко се повдига.

Вечерта занесохме смока в общината. Събра се цяло село да го гледа и се чуди. Никой дотогава не беше виждал такъв синорник.

Кмет по онова време беше дядо Горчо. Той потупа Русаф по рамото и рече: „Браво бе, юначе! Че ти си смазал царя на синорниците!“

Ала колкото и юнак да беше Русаф, трябва да се беше уплашил, защото вечерта го втресе. Но на горски човек болката минава лесно, като на куче.

Много години след това Русаф пасе селския добитък. А когато годините му натегнаха, повика сина си Смаил, днешния говедар, взе си

сбогом и замина за Сърпица. На Димитровден тръгна. Цялото село излезе да го изпрати. Като че не говедар, а някой големец изпращаха. И какви ли не дарове го дариха нашенци! Че докато Русаф вървеше с добитъка, добиче зян не стана, болест чердата не налази, нито пък в сушави години говедата в село върна гладни.

[1] Така родопчани наричат едрите козли. — Б. а. ↑

[2] Синорници са стари смоци, които живеят из синорите на нивите. Вярвало се е, че те връщат градоносните облаци, и не са ги убивали. — Б. а. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.